

Mitä tiedämme lasten ja nuorten palveluiden yhdenvertaisesta saavutettavuudesta?

Johanna Vihtari

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

LAPSI-
strategia

Hankkeen tavoitteet ja toteutus

Kansallisen lapsistrategian
toimenpide 14

Toteutusaika 2/2022-2/2023

Tavoitteet:

- Selvittää lasten ja nuorten sote-palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden ja saavutettavuuden haasteita.

Yhdenvertainen palvelu on saavutettava

Lähde: THL 2023

Hanke jakautui neljään osakokonaisuuteen:

Tietopohja: Lasten ja nuorten palveluiden yhdenvertainen saavutettavuus -julkaisu

Satu Majlander & Johanna Vihtari

Perhekeskusten avoimet kohtaamispaikat

Marjatta Kekkonen & Silja Rautiainen

Nuorten kokemukset

Katja Sankalahti & Petra Turu

Viestintäkampanja

Sanna Wuorio & Johanna Vihtari

Lasten ja nuorten palveluiden yhdenvertainen saavutettavuus -julkaisu

Työpaperi 6/2023, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-027-9>

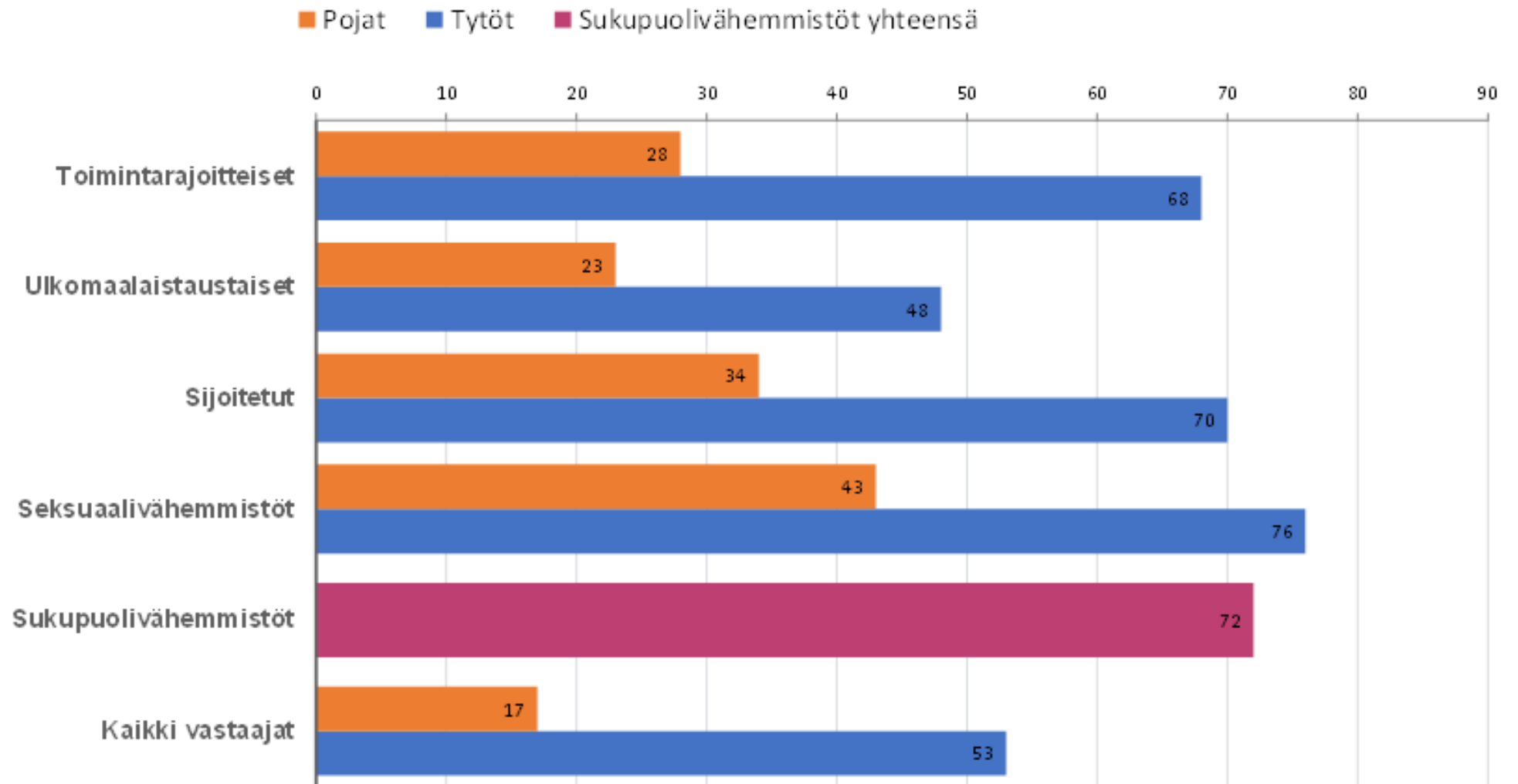
Aineistot:

- LTH 2018 ja FinLapset 2020 –kyselytutkimukset
- Kouluterveyskysely 2021
- Perhekeskusten avoimien kohtaamispaikkojen ammattilaisten haastattelut
- Dialogisella menetelmällä kerätty aineisto nuorten palveluihin pääsyyn liittyvistä kokemuksista

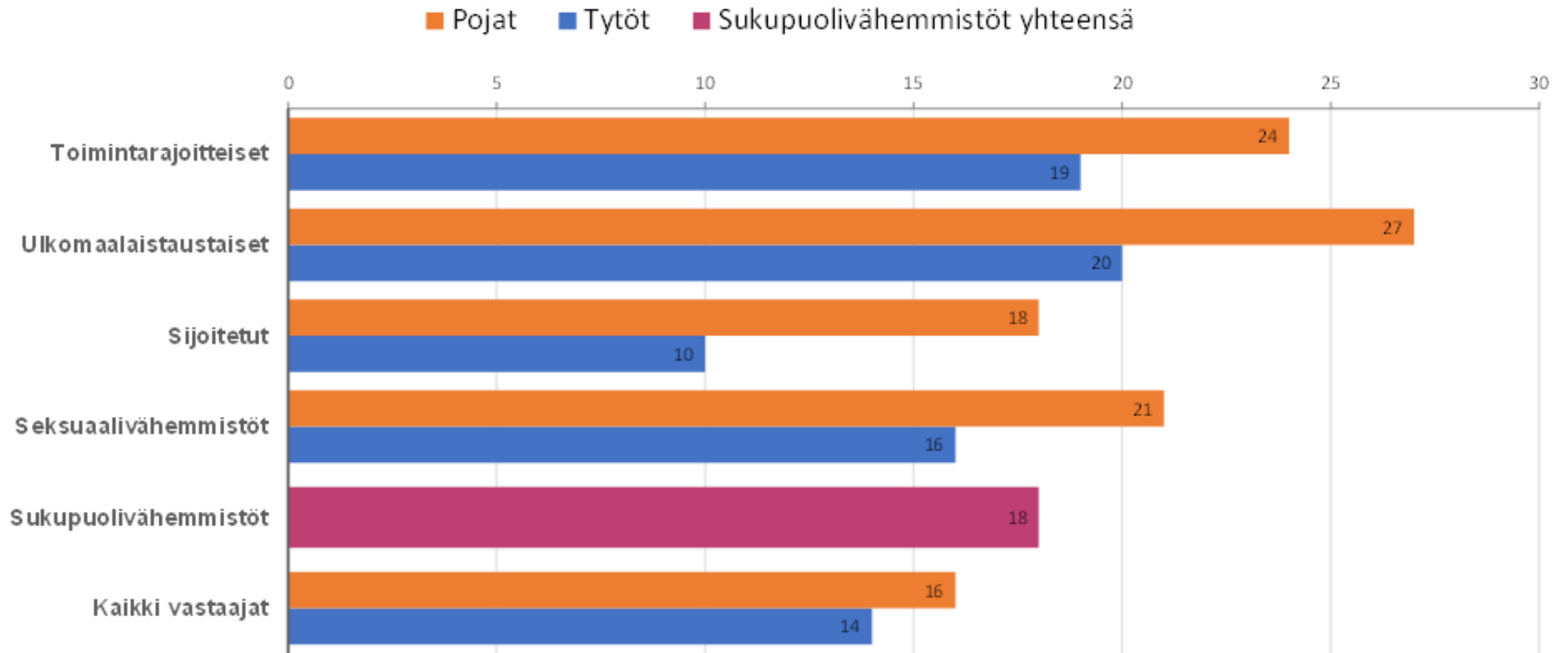
Peruskouluikäisten palvelut ja niiden saavutettavuus

8. ja 9. -luokkalaisten huoli mielialastaan kuluneen 12 kuukauden aikana, %.

8. ja 9. -luokkalainen ei ole päässyt koulupsykologille yrittämisestä huolimatta, %.

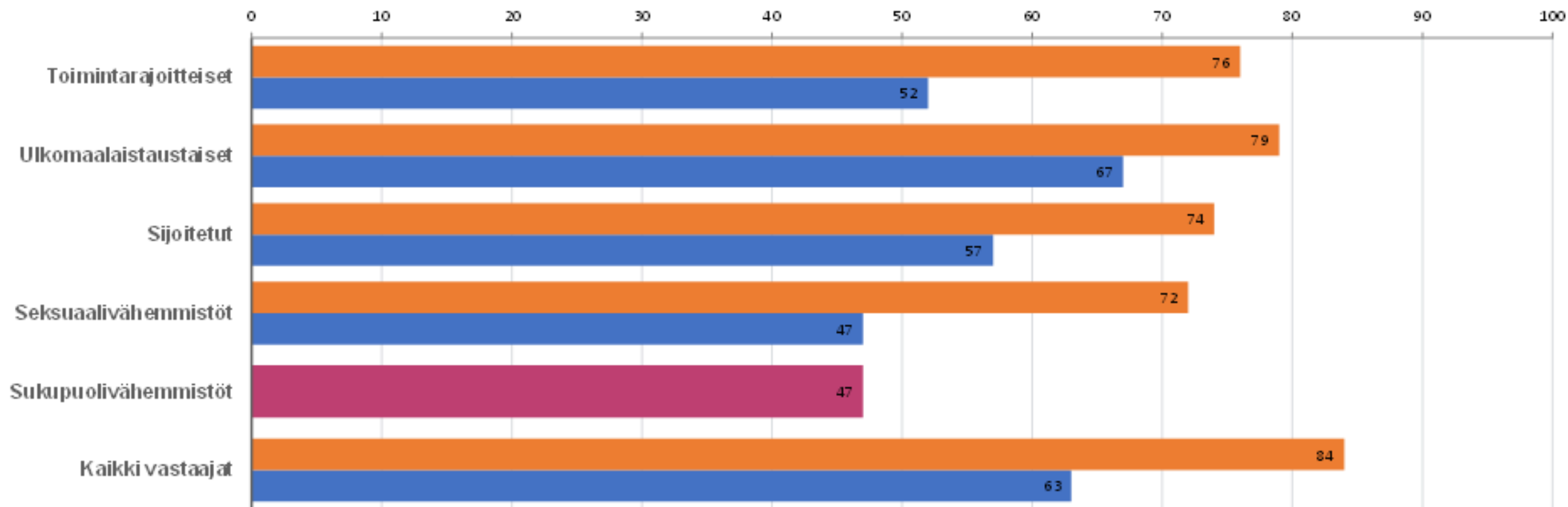

8. ja 9. -luokkalaisten palveluun pääsy, %.

	Paljon vaikeuksia nähdä, kuulla tai kävellä		Ulkomaalaistaust ainen		Kodin ulkopuolelle sijoitetut		Seksuaalivähem mistöt		Sukupuoli vähemmis töt *(n) %	Kaikki vastaajat	
	Pojat *(n) %	Tytöt *(n) %	Pojat *(n) %	Tytöt *(n) %	Pojat *(n) %	Tytöt *(n) %	Pojat *(n) %	Tytöt *(n) %		Pojat *(n) %	Tytöt *(n) %
Ei ole päässyt kouluterveydenhoitajalle yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana	(n=1048) 12	(n=1743) 8	(n=944) 12	(n=1071) 8	(n=256) 14	(n=352) 7	(n=779) 10	(n=4151) 6	(n=1877) 9	(n=11792) 6	(n=18258) 5
Ei ole päässyt koululääkärille yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana	(n=808) 16	(n=1237) 7	(n=764) 17	(n=798) 9	(n=205) 20	(n=250) 10	(n=531) 15	(n=2568) 6	(n=1277) 9	(n=8075) 6	(n=11689) 4
Ei ole päässyt koulukuraattorille yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana	(n=545) 24	(n=921) 13	(n=459) 25	(n=451) 13	(n=165) 25	(n=197) 11	(n=383) 19	(n=2459) 10	(n=1197) 13	(n=3785) 13	(n=8157) 8
Ei ole päässyt koulupsykologille yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana	(n=498) 24	(n=928) 19	(n=443) 27	(n=428) 20	(n=164) 18	(n=228) 10	(n=372) 21	(n=2657) 16	(n=1337) 18	(n=3017) 16	(n=7533) 14

8. ja 9. -luokkalainen uskaltaa kertoa terveystarkastuksessa asioistaan rehellisesti, %.

Pojat Tytöt Sukupuolivähemmistöt yhteensä

Palveluiden saavutettavuus nuorten sanoittamana

ESTÄVÄT TEKIJÄT

Häpeä, tietämättömyys, vähättely, virallisuus, epäselvyys

EDISTÄVÄT TEKIJÄT

Hyväksyntä, helppo pääsy, vakavasti ottaminen, rentous, luottamus

Nuorten ratkaisuehdotuksia 1/2

- Ammattilainen viestii avoimuudesta ja rentoudesta: epämuodollinen fyysinen ympäristö (esim. löhösohva, villasukat), sateenkaarilippu ja antirasistinen tila -kyltti vastaanotolla näkyvissä
- Mielen terveyden tukemisen ABC -osaksi koulujen opintosuunnitelmaa
- Normalisoidaan avun hakeminen ja mielen terveyden haasteet
- Tieto palveluista löytyy helposti ja monesta eri paikasta, palvelut on kuvattu nuorelle ymmärrettävällä tavalla: missä, mitä, miten ja miksi

Nuorten ratkaisuehdotuksia 2/2

- Koulussa kerrotaisiin erilaisista palveluista
- Nuoreen keskitytään, nuori kohdataan
- Työntekijät eivät määräile tai ole liian totisia, suhtautuvat luontevasti nuoriin
- Tietoisuuden lisääminen: avun hakeminen on ok, itse ei tarvitse tietää mitä apua tarvitsee ja minkä alan ammattilaiseen tulee olla yhteydessä

Johtopäätöksiä

HAASTEITA HYVINVOINNISSA JA AVUN SAANNISSA

Nuorten mielenterveysoireilun ja avun saannin vaikeuksien yleisyys eroavat ryhmien ja sukupuolten välillä.

PIENILLÄKIN TEOILLA VOI OLLA ISO VAIKUTUS

Nuorten ratkaisuehdotukset palveluiden kynnyksen madaltamiseksi ovat pieniä.

Toimenpidesuosituksia

TEHDÄÄN KONKREETTISIA TEKOJA

- ✓ Sisällytetään koulujen, kuntien ja hyvinvointialueiden toiminnallisiin tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmiin konkreettisia, lasten kanssa yhdessä laadittuja toimenpiteitä. Toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan.

NUORET MUKAAN KEHITTÄMISEEN

- ✓ Kerätään tietoa palvelukokemuksista ja palveluiden kehittämisestä lasten ja nuorten kanssa keskustellen, heille mieluisilla tavoilla.

ARVIOIDAAN

- ✓ Vahvistetaan osaamista intersektionaalisen lapsivaikutusten ennakoarvioinnin tekemisessä päätöksiä ja toimenpiteitä suunnitellessa.
- ✓ [Lapsivaikutusten arviointi \(LAVA\)](#)

TUNNISTETAAN RAKENTEELLISEN HAAVOITTUVUUDEN SYNNYTTÄJÄT

- ✓ Varmistetaan tuen saanti erityisesti niille nuorille, joiden tiedetään olevan haavoittuvammassa asemassa.

Tietoa ja materiaaleja

- Majlander Satu, Vihtari Johanna, Kekkonen Marjatta, Sankalahti Katja, Turu Petra, Rautiainen Silja. [Lasten ja nuorten palveluiden yhdenvertainen saavutettavuus](#). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Työpaperi 06/2023. 113 sivua. Helsinki 2023.
- [Lapsen oikeudet – Myös haavoittuvassa asemassa oleva lapsi on elämänsä pääosassa](#) (eOppiva & Kansallinen lapsistrategia)
- [Lapsen oikeudet terveydenhuollossa](#) (eOppiva & Kansallinen lapsistrategia)
- [Tietopaketti sateenkaarilapsista ja -nuorista ammattilaiselle](#) (THL & Kansallinen lapsistrategia)

Kysymyksiä & kommentteja?

Kiitos!

Ollaan yhteyksissä!

Satu Majlander
Kehittämispäällikkö
satu.majlander(at)thl.fi

Johanna Vihtari
Projektisuunnittelija
johanna.vihtari(at)thl.fi

